

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 21-22 (757–758)

2016 m. rugpjūčio 12 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išėina šeštadieniais

DIENA MAŽEIKIUOSE – buvusiame probleminiame ir savivaldybių donoru rajone

4–5, 8 p.

Liepos 15 diena – įsimintina mažeiškiams. Iškilmingai paskelbta moderniausio Lietuvoje pėsčiųjų viaduko per geležinkelį statybos pradžia. Įkasti simbolinę statybų pradžios kapsulę su laišku ateities kartoms pakviesti (iš kairės) Seimo narys Kęstutis Bartkevičius, UAB „Hidrostatyba“ generalinis direktorius Algirdas Žukauskas, susisiekimo ministras Rimantas Sinkevičius ir Mažeikių rajono meras Antanas Tenys

Romo Gurklio nuotr.

Lietuva nuo A iki Z

Sakrali Kretinga ir bendruomeniškumo tradicijos _____ 6–7 p.

Radviliada: apie geras naujienas ir galvos skausmą _____ 24 p.

Beržų biržės Biržams 600 _____ 26–27 p.

„Pieno kelias“ Žemaitiją sujungė su Kupiškium – atrask jau šiandien _____ 28 p.

DIENA MAŽEIKIUOSE –

BARBORA GAUDUTĖ

buvusiame probleminiame ir savivaldybių donoru rajone

ANTANAS TENYS:

„Teisingiausia nebūti nei donore, nei problemine savivaldybe“

Mažeikių savivaldybė išgyveno įvairius laikus: nuo savivaldybės donorės iki probleminės, o rajono meras Antanas Tenys įsitikinęs, kad teisingiausia, kai savivaldybė gyvena savarankiškai, neuždirbdama kitoms, bet ir nelaukdama malonės.

STATOMAS PĖSČIŪJŲ VIADUKAS

Pagaliau geležinkelio į dvi dalis dalijamas Mažeikių miestas bus sujungtas moderniausiu pėsčiųjų viaduku. Liepos viduryje įkasti simbolinės statybų pradžios kapsulės su laišku ateities kartoms atvyko susisiekimo ministras Rimantas Sinkevičius, Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktorius Egidijus Skrodenis, Seimo narys Kęstutis Bartkevičius, AB „Lietuvos geležinkeliai“ generalinio direktoriaus pavaduotojas, Infrastruktūros direkcijos direktorius Andrius Montrimas, UAB „Hidrostatyba“ generalinis direktorius Algirdas Žukauskas, UAB „Kelprojektas“ inžinerinių statinių projektavimo direktorius Gintaras Bajoras ir kiti.

„Kai 2003 metais buvo nugriautas senasis pėsčiųjų tiltas, mažeikiškiai turėjo nemažai problemų. Skaudu, kad vos ne kasmet žūdavo žmonės. Manau, kad šis tiltas pagerins gyventojų susisiekimą. Projektuotojai darė viską, kad statinys būtų patogus naudotis, įdiegtos naujausios technologijos, o statybininkai, manau, darbus atliks taip gerai, kad mažeikiškiai niekada jų nepeiks“, – kalbėjo rajono meras. Susisiekimo ministras R. Sinkevičius pasidžiaugė, kad mažeikiškiai yra pirmieji, pradėję įgyvendinti tokio pobūdžio projektą. Panašūs projektai bus įgyvendinti Plungėje ir Lentvaryje.

„Ankstyva pradžia davė gerą rezultatą. Jūs judėjote ir sumažinote savivaldybės indėlį į projektą iki minimumo. Linkiu, kad rangovas darbus pabaigtų dar šiemet, nors sutartyje numatyta iki kitų metų kovo“, – sakė susisiekimo ministras R. Sinkevičius.

Projekto vertė – daugiau kaip 1 mln. eurų. Iš Europos regioninės plėtros fondo projektas finansuojamas 85 proc., iš Mažeikių rajono savivaldybės biudžeto – 15 proc.

Pastačius viaduką bus galima saugiai ir patogiai kirsti geležinkelį, negalėjusi, taip pat važtantieji vaikus vaikiškais vežimėliais ar dviratinkai iki

dengtos tilto perėjimo dalies galės keltis puikiai įrengtais liftais. Tiltas taps jungtimi tarp senamiesčio ir mikrorajono bendruomenių.

GYVENIMAS PRIE GELEŽINKELIO

Ne tik mažeikiškiams, bet ir važiuojantiems per Mažeikius daug nepatogumų sukelia geležinkelis. „Per metus pravažiuoja 7–8 mln. tonų naftos produktų. Per parą Mažeikiuose net iki 18 kartų uždaroma pervaža. Jei viskas vyksta sklandžiai, pervaža uždaryta būna apie 5 minutes, bet jei stotyje lenkiasi traukiniai, pervaža būna uždaryta ir 10–15 minučių, – pasakoja rajono meras A. Tenys. – Tarp aplinkinių rajonų centrų, esančių prie geležinkelio, Mažeikiai yra vienintelis miestas, kuriame intensyvus geležinkelio judėjimas, bet nėra nė vieno viaduko. Dėl jų buvo daug diskutuota. Nuo 1990 metų parengta bene 16 studijų. Šiuo metu jau rengiamas techninis viaduko projektas, bet pradėjus projektuoti buvo iškeltas klausimas, kas geriau: viadukas ar tunelis. Apsispręsta statyti viaduką. Tad jau šių metų pabaigoje techninis projektas turi būti parengtas. Transportui skirtu viaduko statybos sąmatinė vertė – 13 mln. eurų. Į šią sumą įskaičiuota ir prie tilto prieinančios infrastruktūros statyba.“ Rajono mero teigimu, ir dėl paties miestą dalijančio geležinkelio daug diskutuojama, daug nusiskundimų gaunama. Buvo parengtos kelios studijos. Vienoje buvo analizuojama galimybė geležinkelį iškelti iš miesto. Kitoje siūloma jį apgaubti tuneliu. Pėsčiųjų viaduko statybos pradžios iškilimėse dalyvavęs AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovas nieko guodžiančio mažeikiškiams negalėjo pasakyti ir dėl garsą prilaikančios sienelės statybos.

Anksčiau Mažeikius kirto dar viena geležinkelio atšaka, apie kurią šiandien primena tik sankasa. Prieš kelis mėnesius Mažeikių rajono tarybos opozicija kreipėsi į merą dėl šio ruožo atstatymo. Kadangi, kaip pažymi meras, ne savivaldybė šį geležinkelį statė ir ne savivaldybė nugriovė, kreipimasis buvo išsiųstas į Susisiekimo ministeriją. Geležinkelio nugriovimo

Kapsulė įkasta. Dalyvių mintys bus išsakytos, kai nudundės traukinys

priežastimi vieni įvardija Lietuvos norą naftos produktų eksportą nukreipti į Klaipėdos uostą, nes nugriautas geležinkelis vedė į Latviją ir naftos įmonė galėjo naudotis šalies kaimynės uostu. Kiti – geležinkelio nusidėvėjimą. Kaip pabrėžė į Mažeikius atvykęs susisiekimo ministras R. Sinkevičius, eismo saugumui grėsmė kėlė ir sankasa, ir pabėgiai. „Suremontuoti geležinkelio nenuėmus bėgių neįmanoma, – teigė ministras. – Dėl šios geležinkelio atšakos atstatymo vyksta diskusija. Atstatymas kainuotų apie 20 mln. eurų, bet reikia gerai išanalizuoti, ar ta investicija atsipirks ir kaip ji paveiks kitų geležinkelio paslaugų kainą. Kitas dalykas, kiek eksploatacijai betinkamas Latvijos ruožas. Reikalingi tarptautiniai susitarimai.“ „Geriausia išeitis būtų pasinaudojant ES parama sankasą pritaikyti moderniam dviračių takui, jungiančiam Mažeikius su Latvija, įrengti“, – nuomone pasidalija Seimo narys K. Bartkevičius.

IŠJUDINO ES PARAMA

„Jei nebūtų buvę ES paramos, gal vieną kitą šimtą metrų šaligatvių būtume patvarkę, o visam kitam susitvarkyti nebūtume turėję galimybių, – pasiteiravus apie rajone įgyvendintus projektus padėtis į vatą nevynioja rajono meras ir pasidžiaugia, kad per pastaruosius metus, panaudojant ES lėšas, labai pasikeitė ne tik Mažeikiai, bet ir rajonas. – Per 2007–2013 metų laikotarpį Mažeikių rajonas gavo 53 proc. visų Telšių regionui skirtų lėšų. Daugiau kaip 40,8 mln. eurų. Pasinaudodami šiomis lėšomis įvykdėme 104 projektus, o iš viso per rajono savivaldybės administraciją įgyvendinti 135 projektai. O kur kaimo bendruomenių, švietimo įstaigų, savivaldybės uždarytųjų akcinių bendrovių vykdyti projektai.“

Vienas labiausiai nusisėkusių projektų – Juodpelkio parko įrengimas. 15 ha plote sutvarkytas stadionas ir rekreacinė teritorija. Tai kainavo apie 5,5 mln. litų. „Mažeikiškiai labai pamėgo ten išsėtis, – pasidžiaugia meras. – Kitas projektas – Renavo dvaras. Išleidome tik 2,2 mln. litų, o labai daug padarėme. Liko tik ofcinios restauravimas. Sutvarkyta Laisvės gatvė Mažeikiuose. Tai buvo brangiausias projektas, nes ją tvarkant buvo pakeistos visos komunikacijos. Investuota 11,2 mln. litų. Pavyko sutvarkyti kultūros objektus – Mažeikių muziejų, biblioteką. Iš dalies rekonstruotas Kultūros centras.“ Nemažai projektų planuojama įgyvendinti ir pasinaudojant 2014–2020 m. ES paramos laikotarpio lėšomis. Nors fiskalinės drausmės įstatymas ir sukelia keblumą, bet meras įsitikinęs, kad tai nesukliudys įgyvendinti sumanymų. Kiek sudėtingiau yra su vandentvarkos projektais. „Aplinkos ministerijai patvirtinus, kad įmonės indėlis turi būti 50 proc., gali tekti kai kurių projektų atsisakyti“, – sako meras.

Keliaujant po Mažeikius, meras rodo atnaujintus pastatus, tik apgailėstauja, kad paramai sumažėjus iki 35 proc. ir atnaujinimo išlaidoms susilyginus su parduodamų butų kaina žmonės atsisako savo namus modernizuoti. Atsisakymą sustiprina ir tai, kad Mažeikių butų ūkis labai gerai administruoja namus. Laiptinių langai ir durys pakeisti. Tvarkingai prižiūrimi bendro naudojimo plotai. Modernizuoti šilumos mazgai.

IR VIS DAR ŽEMĖ

Rajono meras A. Tenys pažymi, kad dabar mieste jau sukurta investuotojams patraukli infrastruktūra. Rajono privalumas – nedidelės paslaugų kainos. Šilumos kainos yra mažiausių kainų pirmame dešimtuose. Vienos mažiausių šalyje ir vandens, transporto kainos. Investuotojams palanki ir geografinė padėtis. Yra geležinkelis. Netoli Klaipėdos jūrų uostas, Palangos oro uostas. „Tačiau pritraukdami investuotojus susiduriame su problemomis, kurių rajono taryba negali išspręsti. Vienas tokių dalykų yra žemė. Mes investuotojams negalime pasiūlyti žemės sklypo su visa infrastruktūra, nes be aukciono negalima žemės nei nuomoti, nei parduoti. O aukcionuose atsiranda tokių dalyvių, kurie nieko nesirengia statyti. Jiems rūpi tik žemės sklypą nusipirkti, palaikyti ir po kurio laiko parduoti. Potencialus investuotojas yra priverstas ieškotis kitur, kur sąlygos jam būtų palankesnės, – padėtį apibūdina rajono meras. – Ar problema būtų išspręsta, jei žemės klausimas būtų perduotas savivaldybei? Palengvinti gal šiek tiek ir palengvintų, bet negaliu sakyti, kad išspręstų. Tai priklauso nuo procesą reglamentuojančių įstatymų ir įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų. Jei bus tokie pat reikalavimai, kad be aukciono negalima žemės nei parduoti, nei išnuomoti, niekas nepasikeis. Lietuvos savivaldybių asociacijos tarybos iniciatyva buvo priimtas Vyriausybės nutarimas, kad žemės klausimą galės spręsti regioninės tarybos, bet Žemės ūkio ministerija dar nėra parengusi įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų.“

Mero teigimu, disponavimą žeme apsunkina ir šalyje vis dar besitęsiantis žemės grąžinimas savininkams. Pritraukiant investuotojus atsiranda ir kitų sunkumų. Prieš metus mažeikiškiai daug lūkesčių dėjo į besikuriantį medienos apdirbimo klasterį. Tačiau procesas įstrigo. Ir verslininkai, ir savivaldybė tikisi, kad per rudens sesiją bus priimtos Miškų įstatymo pataisos. „Verslininkai prašo Miškų įstatymo dviejų straipsnių pakeitimo. Viena pataisa įteisintų, kad mediena pirmiausia būtų apdirbama Lietuvoje, o kita – kad medienos perdurbėjai medieną galėtų įsigyti tiesiogiai iš urėdijų. Tačiau prieštaraujančių buvo labai nemažai. Kadangi įstatymas buvo sujungtas su urėdijų naikinimu, jis nebuvo priimtas. Kol nebus tų pataisų, klasteris nekuriamas, – kalba A. Tenys. – Tačiau nėra taip, kad verslas nesikurtų.“

Kaip teigia meras, per praėjusius metus Mažeikių rajone užsiregistravo 71 akcinė bendrovė, 21 individuali įmonė, 288 asmenys įsigijo verslo liudijimus, nes sumažintos verslo liudijimų kainos. Kaip pažymi meras, verslo liudijimai padėjo sumažinti pašalpų gavėjų skaičių. 2013 m. pašalpų gavėjams

Mažeikių rajone buvo išleista 19,8 mln. litų, o po dvejų metų, kai socialinių išmokų mokėjimas buvo perduotas savivaldybėms, suma sumažinta perpus. Tos lėšos buvo panaudotos kitoms socialinėms problemoms spręsti. Nors daug kur tvirtinama, kad mūsų visuomenė nėra aktyvi, apie mažeikiškį to negali pasakyti. „Tik pradėdi kažką daryti, žmonės sujuda, kas čia bus. Turime mokyklos bendrabutį. Norime įrengti socialinį būstą, ten būtų 25 butai, bet jau gauname pačių įvairiausių skundų, kad bus apgyvendintos asocialios šeimos, kad jie nebeturės ramybės. Pasiėmiau socialinio būsto laukiančių žmonių sąrašą. Normalios šeimos, tik jos gauna mažas pajamas ir kol kas negali įsigyti nuosavo būsto“, – kalba meras.

LIŪDNĖJANTIS RUGSĖJIS

Liko vos pora savaičių, ir mokyklos vėl atgis nuo jaunatviško klegesio. Tačiau daliai mokyklų šventinį džiaugsmą temdys grėsmė būti uždarytomis. „Nuo praėjusių metų pradėjome galvoti apie švietimo įstaigų tinklo optimizavimą. Pagrindinė priežastis – vaikų skaičiaus mažėjimas. Anksčiau pagrindinėje kaimo mokykloje mokydavosi nuo 150 iki 200 vaikų, o dabar – nuo 50 iki 100. Optimizuodami mokyklų tinklą kėlėme sau uždavinius, kaip užtikrinti gerą ugdymą su mažiausiomis sąnaudomis, kaip organizuoti vaikų pavėžėjimą iki artimiausios mokyklos, nusistatėme, kad pagrindinė mokykla“, turinti 70 vaikų, išlieka, jei nuo 50 iki 70 – nebeleidžiame formuoti vyresniųjų klasių, jei mažiau kaip 50 – perorganizuojame į pradinę mokyklą, – apie savivaldybės sprendimus švietimo srityje pasakoja rajono meras ir ima vardyti mokyklas, kurioms šis rugsėjis bus kitoks nei anksčiau. Vienose mokyklose nebelieka devintų, kitose ir devintų–dešimtų klasių. Kitos šį rugsėjį pasitinka būdamos ne pagrindinės, o pradinės mokyklos. „Vieną mokyklą uždarome. Joje vaikai buvo mokomi rusų kalba. Likus tik 18 mokinių ir 15 mokytojų, buvo surastos kitos galimybės šiemis vaikams mokyti, – sako A. Tenys. – Žinoma, mažėjant mokinių skaičiui atsiranda ir mokytojų problema. Logiška, kad jų skaičius turėtų proporcingai mažėti, bet ne syki dėl to tarybos nariai esame susitikę ir kalbėjęsi su mokyklų bendruomenėmis. Mokytojai tvirtindavo, kad jie lieka visi, o atlyginimams skirtą sumą pasidalys. Mokyklų bendruomenėms esame pasakę: atsiras vaikų – pagal poreikį bus galima formuoti ir naujas klases. Mokyklų neišgriauname, jas stengiamės išlaikyti, nes tai yra ir labai svarbus kaimo kultūros židinys.“

Mažėjant vaikų skaičiui savivaldybė mokykloms jau skiria daugiau lėšų negu jų atkeliauja per mokinio krepšelį. Mažeikių rajone mokinio krepšelis sudaro apie 11 mln. eurų, savivaldybė skiria apie 12 mln. eurų. Nepaisant sunkmečio išbandymų, savivaldybės politikai išsaugojo ir visas septynias mieste esančias neformaliojo švietimo įstaigas. „Turime daug gebių ir aukšto lygio pasiekusių vaikų. Į Respublikinę moksleivių dainų šventę išleidome 550 vaikų“, – pasidžiaugia rajono meras A. Tenys.

SAKRALI KRETINGA

IR BENDRUOMENIŠKUMO TRADICIJOS

Meras JUOZAS MAŽEIKA

Kretingos rajono meru dirbu trečią kadenciją. Pastaruosiuose tiesioginiuose merų rinkimuose gyventojų išreikštas pasitikėjimas dar labiau įpareigoja mane atsakingai tęsti pradėtus darbus ir imtis naujų. Džiaugiuosi galėdamas dirbti savo gimtajame rajone, kuriame gyvena ir dirba išsilavinę, verslūs žmonės, aktyvios bendruomenės, išsaugojusios senąsias žemaičių tradicijas, kuris traukia lankytojus nuostabiais gamtos ir kultūros paveldo, sakralinės aplinkos ištekliais.

Mes negalime ir neturime tikslu konkuruoti nei su šalia esančia Klaipėda, nei su kurort statusą turinčia Palanga. Visada laikiausi nuostatos, kad Kretingos rajonas turi gebėti pasinaudoti šių miestų buvimu šalia teikiamomis galimybėmis.

Džiaugiuosi per kelerius metus atliktais darbais: sutvarkytais Kretingos miesto Klaipėdos ir Šventosios gatvėmis, Salantų, Darbėnų, Kūlupėnų ir iš dalies Kartenos centrais, mažesniuose miesteliuose ir kaimiškosiose gyvenvietėse atnaujintais kultūros ir švietimo įstaigų pastatais. Neblogai sekasi rajone įgyvendinti ir vandentvarkos projektus. Pagal vandentvarkai skirtų lėšų panaudojimą Kretingos rajonas yra tarp šalies lyderių.

Skatindami jaunimą aktyviau sportuoti, sveikai gyventi, stengiamės atnaujinti mokyklų sporto bazes, Kretingos miesto stadioną. Praėjusiais metais ekstremalaus sporto mėgėjų lūkesčius išpildė Kretingoje pastatyta riedlentėms ir BMX dviračiams skirta rampa. Pradėjome ir ilgai laukto Sporto ir sveikatingumo centro Kretingoje statybą.

Tarp svarbiausių darbų – viešosios bibliotekos Kretingoje statybos užbaigimas, rajono kelių ir gatvių gerinimas. Ateinančiais metais imsime centrinės – Vilniaus gatvės rekonstrukcijos. Su Lietuvos automobilių kelių direkcija pavyko sutarti, kad dar šiemet būtų pradėta Žemaitės alėjos, kuri yra valstybinės reikšmės magistralinio kelio Šiauliai–Palanga dalis, rekonstrukcija.

Baigtas atnaujinti kretingiškių pasididžiavimas ir labiausiai turistus traukiantis grafų Tiškevičių rūmų pastatų kompleksas, kuriame veikia Kretingos muziejus su įspūdingiausiu Lietuvoje žiemos sodu. Šiais metais planuojame toliau tvarkyti grafo Tiškevičiaus parką.

Auksiniame geografiniame trikampyje – tarp trečiojo pagal dydį Lietuvos miesto Klaipėdos ir vasaros sostine tituluojamo kurorto Palangos – įsikūrusi Kretinga siūlo tai, ko ne visada gali pasiūlyti didieji miestai. Rajone išplėta socialinių paslaugų sistema, aktyviai puoselėjamos sveikos gyvensenos tradicijos, kiekvienam prieinamos kvalifikuotos medicinos paslaugos. Kaimuose vyrauja konkurencingi ūkiai, orientuoti į ekologinę žemdirbystę. Sparčiai vystomi amatai, o kultūros paveldas ir rekreaciniai ištekliai inicijuoja turizmo plėtrą. Nedarbas Kretingoje – vienas mažiausių šalyje, siekia vos 3,8 proc. Savivaldybėje itin mažas ir nusikalstamumas, todėl čia puikiai integruojasi žmonės, kuriems reikalingas saugus, kokybiškas ir patogus gyvenimas.

Kretingos ypatumas – penki vienuolynai, iš jų seniausias pranciškonų vienuolynas. Pranciškonai Kretingoje yra nuo XVII a. pradžios. 1602 m. Žemaičių seniūnas ir LDK etmonas grafas Jonas Karolis Chodkevičius su žmona Sofija, norėdami atitraukti gyventojus nuo pagonybės ir apsaugoti nuo plintančio iš Prūsijos protestantizmo, Kretingoje pastatė pirmą medinę bažnyčią ir įsteigė Šv. Pranciškaus Mažesniųjų brolių observantų vienuolyną.

XIX a. pabaigos–XX a. pradžios Žemaitijos kultūrinį gyvenimą mena atgimstanti grafų Tiškevičių dvaro sodyba. Šiuo metu joje įsikūręs Kretingos muziejus.

Gausybę svečių kasmet sutraukia tradicinė miesto šventė – Švento Antano atlaidai.

Apie Kretingos rajoną pasakoja jo vadovai.

Naujuoju ES finansinės paramos laikotarpiu iš lėšų, skirtų regionų plėtrai, planuojame gerinti socialinių paslaugų infrastruktūrą, atnaujinti Kretingos ir Salantų meno bei Kretingos sporto mokyklų bazes. Savivaldybė dalyvaus ir sukuriant visą Vakarų regiono savivaldybes jungiančių turistinių maršrutų informacinės plėtros sistemą.

Atsižvelgdami į gyventojų poreikius, ieškome sprendimo, kad reformas atlaikiusioje, išlikusioje ir modernėjančioje Kretingos ligoninėje, subūrusioje aukštos kvalifikacijos gydytojų komandą, būtų įsteigtas hemodializės skyrius ir kuo greičiau užbaigtas ligoninės Reanimacijos skyriaus ir operacinių bloko remontas. Kretingos rajonas keičiasi ir gražėja ne tik savivaldybės iniciatyva. Rajono kaimo bendruomenės kasmet aktyviai dalyvauja įvairių fondų projektų konkursuose ir, gavusios finansavimą bei paremiant savivaldybei, įgyvendina vietos žmonėms svarbius projektus. Didžiuojusi ir rajono ūkininkais, naujas darbo vietas kuriančiais verslo atstovais. Praėjusiais metais Kretingos rajone, Žibininkų kaime, duris atvėrė sveikatingumo

ir poilsio kompleksas „Atostogų parkas“, kuriame turiningai ilsėtis ir semtis sveikatos galima visais metų laikais. Siekdami sudaryti geresnes sąlygas kurtis verslui, šiemet pradėjome rajono bendrojo plano keitimo procedūras.

Visi mūsų darbai skirti tam, kad Kretingos rajone būtų gera ir čia gyvenantiems, ir į mūsų kraštą pasisvečiuoti atvykstantiems žmonėms.

Mero pavaduotoja DANUTĖ SKRUBIENĖ

Nuo 2015 metų man patikėtos mero pavaduotojos pareigos. Svarbiausios mano kuruojamos sritys – švietimo ir kultūros įstaigų, jaunimo, nevyriausybinių organizacijų, kaimo bendruomenių veikla.

Šių metų kovą patvirtinome 2016–2020 metų Kretingos rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos planą. Norėdami, kad visi vaikai galėtų lankyti darželius, didinsime ir ikimokyklinio bei priešmokyklinio amžiaus vaikų grupių skaičių, ilginysime šių grupių darbo laiką. Priešmokyklinio ugdymo poreikis nuo rugsėjo 1 d. rajone bus tenkinamas 100 procentų. Rajone vyksta aktyvus kultūrinis gyvenimas. Be tradicinių Kretingos ir Salantų miestų, rajono miestelių, derliaus švenčių, daug dėmesio sulaukia kasmet rengiamas Kretingos dvaro menų festivalis „Mėnuo su žvaigžde čia būti norėjo“ ir kas ketverius metus vykstanti Kretingos dvaro šventė. Šiemet kraštiečius džiugino renginių ciklas „Sugrįžimai“. Svarbią vietą rajono kultūros įstaigose užima edukacinė veikla. Daugiausia užsiėmimų organizuoja Kretingos muziejus. 2015 m. įgyvendintas dvaro sodybos paminklinio pastato – ūkvedžio namo – rekonstrukcijos projektas, Finansų ministerijos inicijuotuose sėkmingiausių praėjusio laikotarpio ES paramos lėšomis įgyvendintų projektų rinkimuose pripažintas geriausiu kategorijoje „Už turiningą laisvalaikį ir geresnę gyvenimo kokybę“. Motiejaus Valančiaus viešoji biblioteka įkūrė ypač populiarų ir lankomą jaunimo Edukacinį kūrybinių medijų centrą. Kretingą įvairiuose tarptautiniuose projektuose reprezentuoja liaudiška kapela „Lakštingelė“, vaikų ir jaunimo teatras „Atžalynas“, kamerinis choras „Kristalė“, Šiaurės ir Baltijos šalių chorų šventėje Briuselyje praėjusiais metais dalyvavusi, o šiemet į Strasbūrą koncertuoti pakviesta Darbėnų kapela „Ontrep“.

Rajone aktyviai veikia Jaunimo reikalų taryba. Kretingos rajono jaunimo nevyriausybinių organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ šiemet pradėjo įgyvendinti tarptautinį projektą, kuriuo siekiama vystyti aktyvų jaunimo dialogą apie Europos ateitį. Šį rudenį „Apskritasis stalas“ pakvies ir į „Colour party“. Rajone susikūrusios 36 kaimo bendruomenės aktyviai teikė paraiškas Žemės ūkio, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų finansuojamiems projektams įgyvendinti: buvo tvarkoma ir visuomenės poreikiams pritaikyta kaimiškųjų vietovių aplinka, rekreacinės teritorijos, bendruomenių namai.

Administracijos direktorius VIRGINIJUS DOMARKAS

2012 metų rugpjūčio 14 d. pradėjęs eiti administracijos direktoriaus pareigas, o nuo 2015 metų balandžio 10 d. šį darbą tęsdamas, kartu prisėmiau ir didelę atsakomybę, nes nuo administracijos specialistų darbo organizavimo, griežtos savivaldybės biudžeto išlaidų kontrolės ir racionalaus lėšų naudojimo priklauso rajono žmonių gyvenimo kokybė, jiems teikiamų paslaugų prieinamumas.

Administracijai pavyko pasiekti vieną svarbiausių šių metų tikslų – parengti subalansuotą savivaldybės biudžetą. Šiemet ir toliau sieksime išlaikyti tendenciją mažinti savivaldybės skolas. Džiugu, kad savivaldybė neturi pradelstų įškolinimų. Darysime viską, kad su prasidėjusia prioritetingų objektų – Sporto ir sveikatingumo centro su 830 vietų žiūrovų bei sporto sale ir 25 metrų baseinu – statyba būtų tęsiama Motiejaus Valančiaus viešosios bibliotekos naujojo pastato statyba.

Šiais metais turime ir naujovių. Rajono biudžete numatyta papildomų lėšų seniūnaičių veiklos išlaidoms finansuoti ir sodininkų bendrijų išlaidoms iš dalies kompensuoti, kelių projektams, asmenims prisidedant privačiomis investicijomis, įgyvendinti.

Artimiausiose administracijos planuose – tikslingas ir racionalus 2014–2020 metų ES paramos lėšų panaudojimas. Šiuo laikotarpiu tikimės kompleksiška atnaujinti Kūlupėnus, Darbėnus ir Salantus, Kretingoje esantį Pastauninko parką ir „Vasaros“ estradą. Tęsime Kretingos muziejaus pastatų ir jo aplinkos pritaikymą turizmui, modernizuoti mokyklas, vaikų darželius, tvarkyti gatves. Planuojame dar šiais metais baigti Kretingos ligoninės Operacinių bloko ir Reanimacijos skyriaus remontą. Tikimės, kad iki ateinančių metų pradžios bus įsteigta devintoji – Vydmantų – seniūnija.

Didžiausiu iššūkiu administracijai išlieka siekis ne tik racionaliai naudoti savivaldybei skiriamas lėšas, bet ir stengtis kiek įmanoma labiau dalyvauti konkursiniuose kvietimuose, bendradarbiauti su kitais Lietuvos regionais ir užsienio valstybėmis, nuolat ieškant papildomų investicijų suplanuotiems projektams įgyvendinti.

Administracijos direktoriaus pavaduotojas POVILAS ČERNECKIS

Iki 2015 metų balandžio 24 d., kai buvau paskirtas administracijos direktoriaus pavaduotoju, dirbau savivaldybės kontrolieriumi, vienuolika metų vadovavau Vietinio ūkio skyriui, todėl naujos funkcijos – organizuoti ir koordinuoti savivaldybės komisijų ir vietinės reikšmės kelių bei gatvių priežiūros, remonto ir tiesimo, socialinių paslaugų teikimo, savivaldybės įmonių priežiūros darbo grupių veiklą – man nėra nežinomas dalykas.

Prioritetingi tikslai – rajono kelių ir gatvių rekonstrukcija, remontas bei priežiūra, ypatingą dėmesį skiriant visų eismo dalyvių saugumui užtikrinti. Šiais metais planuojame rekonstruoti dar kelias miesto gatves. Kartu su Kelių direkcija daugiausia problemų eismo saugumui sukeliančią Melioratorių ir J. Jablonskio gatvių sankryžą pradėsime rekonstruoti į žiedinę. Kretingos miesto gatvėse bus įrengta penkiolika ir viena Darbėnuose kryptinio apšvietimo pėsčiųjų perėjū. Plėsimės vaizdo stebėjimo kamerų tinklą.

Kartu su uždara akcine bendrove „Kretingos vandenys“ savivaldybė kelerius metus įgyvendina ES remiamus vandentvarkos projektus, kurie suteikia galimybių rajono žmonėms vartoti švaresnį ir sveikesnį vandenį. ES struktūrinių fondų ir savivaldybės biudžeto lėšomis planuojama plėsti socialinio būsto fondą: numatyta įsigyti 18 butų. Kiti artimiausio laikotarpio prioritetingi tikslai – Kretingos miesto apšvietimo sistemos modernizavimas, kad būtų taupoma elektra ir sumažintos eksploataavimo sąnaudos, rajono keleivinio transporto tinklo optimizavimas, siekiant sumažinti savivaldybės dotacijas ir nuostolius, patiriamus maršrutuose, požeminių ir pusiau požeminių atliekų surinkimo aikštelių įrengimas Kretingos mieste ir kiti darbai.

Tradicija tapusių Švento Antano atliekų Kretingoje akimirkos

VIEKŠNIŠKIAI NEBENORI BŪTI PAVELDOSAUGOS ĮKAITAIS

Po susitikimo su rajono meru ir apžiūrėjus Mažeikius „Savivaldybių žinių“ redakcijos darbuotojai, lydimi mero patarėjo Vytauto Čepio, išvyko į vieną seniausių rajono miestelių – Viekšnius. Rašytiniuose šaltiniuose Viekšniai minimi IX amžiuje. XVII a. čia apsigyvenę žydai įkūrė malūną, nemažai parduotuvių, amatininkų dirbtuvėlių. 1995 m. Viekšniams suteiktas miesto statusas.

FARMACIJOS MUZIEJUS

„Mūsų vaistinė ne ką jaunesnė už Palangos vaistinę“, – miestelį pristato Viekšnių seniūnas Kornelijus Kryžius, kviesdamas užsukti į vieną seniausių miestelio pastatą, ant kurio sienos pritvirtinta balto marmuro lenta byloja, kad jame vaistinė buvo įsteigta 1860 m. Jos steigėjai – XIX a. Lietuvoje žinomų provizorių Geldnerių dinastijos atstovai.

1870 m. mirus F. Geldneriui, nusigyvenusi vaistinė parduota iš varžytynių. Naujasis jos savininkas Vincentas Aleksandravičius vėl pavertė ją ne tik pavyzdinga įstaiga, bet ir studentų farmacinių praktikos baze. Bendraudamas su gydytoju Antanu Biržiška ir kitais miestelio inteligentais, V. Aleksandravičius Viekšnių miestelyje sukūrė ir palaikė kultūros tradicijas, puoselėjo lietuviybę. Vaistinės 100 metų sukakčiai paminėti provizorius įkūrė joje pirmąją muziejinę ekspoziciją. 1995 m., po restauracijos, vaistinė, bet tik kaip muziejus, vėl atvėrė duris. „Išsaugotas pastato autentiškumas. Išlikę ir kai kurie autentiški baldai“, – muziejų pristato seniūnas ir pasidalija ateities sumanymais čia įkurti vaistinę, kurioje būtų pardavinėjamos vaistažolės. Juolab kad Mažeikius garsina žolininkė Jadvyga Balvočiūtė.

Muziejuje tarp vaistingųjų medžiagų eksponuojamas vėžio girmelės, žmogaus odos diržai, sibirinio bebros sruogliai ir kitos šiandien ne pačias maloniausias emocijas keliančios gydymo priemonės.

Užsukus į Farmacijos muziejų galima apžiūrėti ir atkurtą buvusį vaistažolių sodą, kuriame auginami vaistingieji ir prieskoniniai augalai, rengiami edukaciniai užsiėmimai, supažindinama su sode auginamų augalų savybėmis.

PIRMAJAM AVIATORIUI

Tampa tradicija Mažeikiuose rengti aviacijos šventes. Tokia šventė vyko ir šių metų liepos viduryje. Vienas šventės kaltininkų – su Viekšniais susijęs pirmasis Lietuvos aviatorius Aleksandras Griškevičius. Lietuvos aviacijos pradininkas A. Griškevičius gimė 1809 m. sausio 6 d. Kėdainių rajono Krakių apylinkėse nusigyvenusio bajoro šeimoje. 1818–1824 m. mokėsi Kėdainiuose. Vėliau dirbo raštininku Vilniaus gubernijos valdyboje, Šiaulių apskrities teisme, sekretoriavo Šiaulių miesto rotušėje, vertėjavo Kauno gubernijos civilinio teismo rūmuose. Nuo 1859 m. apsigyveno Viekšniuose. Jis mokėjo lietuvių, rusų, lenkų kalbas. Laisvu nuo tarnybos laiku domėjosi skraidymo teorija, filosofija, parengė keletą skraidymo aparato projektų. Vieną iš jų aprašė 1851 m. išleistoje knygelėje „Žemaičio garlėkys“. Remdamasis savo sukurta teorija, apskaičiavimais ir kitų to meto konstruktorių pavyzdžiais, A. Griškevičius sukūrė savo skraidantį aparatą – garlėkį. Buvo pasakojama, kad A. Griškevičius, norėdamas atriepti gubernatoriaus dėmesį, nusprendė pademonstruoti savo kūrinį. Tačiau skridimas baigėsi nesėkme. Išsigandę arkliai pradėjo nešti gubernatoriaus karietą, o supykęs gubernatorius liepė skraidūną pašalinti iš tarnybos. A. Griškevičius mirė Viekšniuose 1863 m. ir amžinojo poilsio atgulė šio miestelio senosiose kapinėse.

1981 m. pradžioje A. Griškevičiaus žmonos tėviškėje įkurtas visuomeninis memorialinis aviacijos pradininko Lietuvoje muziejus. Jame eksponuojami A. Griškevičiaus suprojektuoto garlėkio ir 1933 m. Atlanto vandenyną perskridusio lėktuvo „Lituanica“ modeliai, stenduose glaustai atspindima aviacijos Lietuvoje raida, Akmenės aviacinio sporto klubo veikla, Klemo Intos sukaupta aviacijos ženklinių kolekcija. Tame pačiame pastate eksponuojama ir Viekšnių krašto etnografinė ekspozicija, kuriai eksponatus surinko muziejaus įkūrėjas mokytojas Algirdas Gedvilas, kraštotyrininkė medikė Apolonija Sriubaitė ir kiti Viekšnių miestelio gyventojai. Dalis ekspozicijos skirta Viekšnių liaudies meistro Juozo Rušino medžio drožiniams. Miestelio centre pastatytas paminklas dar vienai Viekšnių šviesuolių šeimai – Biržiškoms.

MIESTELIS – URBANISTIKOS DRAUSTINIS

„Sakykite, ar daug senosios architektūros paminklų matote. Tik vienas kitas pastatas. Visi kiti – 1950–1970 m. statiniai, bet kažkodėl miestelio centras yra pripažintas urbanistikos draustiniu, – vaikštinėjant po miestelį retoriškai paklausė seniūnas ir pri-

Viekšnių seniūnas Kornelijus Kryžius didžiuojasi XVIII a. pabaigoje valdovo Stanislovo Augusto miestui suteiktu herbų mėlyname lauke trys žvaigždės, virš kurių uždėta karališkoji karūna

dūrė: – Negana to, dar priklausome Ventos regioniniam parkui. Bet kokie darbai aplipę įvairiausiais suvaržymais. Jei kažką daryti leidžia regioninio parko reikalavimai, draudžia teisės aktai, reglamentuojantys veiklą urbanistiniame draustinyje, ir atvirkščiai. Daug laiko atima derinimai. Miestelyje atsirado galimybė pastatyti treniruoklius. Reikėjo skubiai su paveldosaugininkais suderinti. Kai paprašėme greičiau projektą suderinti, buvome išvadinti akiplėšomis. Ką jau bekalbėti apie statybas. Dabar restauruojame bažnyčią. Norime ją kiek pamoderninti – negalima.

Miestelio gyventojams trūkus kantrybei žengtas netradicinis žingsnis. Surinkta apie 700 gyventojų parašai po prašymu išbraukti Viekšnius iš saugomų teritorijų sąrašo, nes viekšniškiai nebenori gyventi urbanistikos draustinyje. „Kadangi gyvename rinkimų kampanijos metu, manome, kad parašus pateiksime naujai išrinktam Seimui“, – sako Viekšnių seniūnas K. Kryžius.

Viekšniuose įkurtame muziejuje pirmajam Lietuvos aviatoriui A. Griškevičiui eksponuojamas jo sukurto garlėkio modelis

MERAS RAGINA VERSLĄ ATSIGRĘŽTI Į BENDRUOMENES

Šalia gyvenviečių besikuriančios įmonės turi būti draugiškos aplinkai ir matyti čia gyvenančių žmonių problemas. Tokią mintį pabrėžė Kauno rajono meras Valerijus Makūnas susitikime su Ramučiuose įsikūrusio logistikos parko ir Kauno LEZ atstovais.

STINGA SOCIALINIO JAUTRUMO

„Ramučiuose ir Karmėlavoje nuo seno gyveno žmonės, todėl besiplėtojant pramonei jie neturėtų jaustis įkaitais“, – teigė meras ir apgailėstavo, kad konfliktai tarp verslo ir vietos gyventojų tampa vis dažnesni. Naujusias iššūkis – sklindantis kvapai iš Kauno mieste įsikūrusios biologinių atliekų apdorojimo gamyklos, dėl ko labiausiai kenčia Ramučiu gyventojai.

V. Makūnas tvirtino, kad yra ir gerų pavyzdžių, kai verslininkai supranta vietos bendruomenės lūkesčius. Vienas tokių, Kauno oro uosto direktorius Bruno Kasparas, aktyviai dalyvauja Karmėlavos seniūnijos gyvenime, remia bendruomenės šventes. Pagyrimo žodžių verti ir Kauno LEZ įsikūrusios „Rytarnos“ vadovai, rodantys iniciatyvą, kad tarp įmonės ir Ramučiu gyvenvietės atsirastų žalioji zona. Meras ragino verslininkus jautriau reaguoti į vietos gyventojų problemas ir prisidėti prie jų sprendimo.

SPRĘS TRANSPORTO PROBLEMAS

Susitikime daug kalbėta ir apie verslo įmonių bei jose dirbančių darbuotojų problemas. „Lidl“, „Limedika“, Lietuvos paštas ir kitos šalia automagistralės Vilnius–Kaunas besikuriančios logistikos įmonės susibūrė į asociaciją ir mėgina spręsti aktualius transporto klausimus.

Verslininkas Ričardas Šidlauskas siūlo dalį jam priklausančio sklypo panaudoti keliui, kuris sujungtų logistikos parką su Kauno miestu. Verslininkas tvirtino, kad jau yra parengti projektiniai siūlymai, reikia tik susitarti dėl finansavimo. „Lidl“ Nekilnojamojo turto departamento vadovas Marius Motiejaitis teigė, kad įmonė pasirengusi prisidėti, tačiau tai turėtų padaryti ir kitos įmonės bei žemės sklypų savininkai. Sutarta asociacijoje aptarti finansinės naštos pasiskirstymą ir imtis veiksmų.

Kauno r. savivaldybės Kelių ir transporto skyriaus vedėjas Tautvydas Tamošiūnas pažymėjo, kad atsiradus įvažai iki logistikos parko būtų galima pratęsti miesto autobuso maršrutą. Logistikos parke dirbantys žmonės kol kas daugiausia atvyksta automobiliais arba įmonių samdytais „Kautros“ autobusais.

Lietuvos automobilių kelių direkcijos vadovas Egidijus Skrodenis patvirtino, kad jau pradėtas rengti viaduko ties „Lytagos“ įmone specialusis planas ir kitų metų pavasarį galėtų prasidėti staty-

bos. Tai palengvintų krovinio transporto susiekimą su logistikos parku.

Transporto problemos aktualios ir Kauno LEZ, kur dirba maždaug du tūkstančiai žmonių, o įmonių skaičius kasmet didėja. Vien tik neseniai atidarytame Mobilijų technologijų parke sukurta daugiau kaip 200 naujų darbo vietų. T. Tamošiūnas tvirtino, kad esant poreikiui į ekonominę zoną galėtų užsukti į oro uostą važiuojantis autobusas.

KVIETĖ VEIKTI KARTU

V. Makūnas paprašė UAB „FEZ Development Limited“ direktorių Kęstutį Urniežį surinkti daugiau informacijos apie zonoje veikiančių įmonių poreikius. „Jūs kuriate darbo vietas, o savivaldybės uždavinys – siekti socialinio dialogo ir dermės tarp verslo ir vietos gyventojų. Tai įmanoma tik veikiant kartu“, – kalbėjo meras. Jis ypač pabrėžė būtinybę pramoniniuose kvartaluose ir šalia jų kurti poilsio, laisvalaikio ir žaliąsias zonas.

Savivaldybės vadovas informavo, kad netrukus bus rekonstruotos Ramučiu Centrinė ir Karmėlavos Vilniaus gatvės. Čia taip pat bus nutiesti šaligatviai, atsiras suolelių, dviračių stovų, bus labiau pasirūpinta saugumu. Pasitarime dalyvavusi Seimo narė Raminta Popovienė dėkojo verslininkams už aktyvumą ir kvietė kreiptis, jei kiltų neaiškumų dėl teisinės bazės.

AR PAKANKA LĖŠŲ KULTŪROS PROJEKTAMS FINANSUOTI?

Vasara jau persirito į antrąją pusę. Daugybė Klaipėdos rajono kultūros renginių vienus žmones džiugina, kitus piktina. Džiugina tuos, kurie aktyvūs ir nori visur dalyvauti, o piktina tuos, kurie mano, kad tokia daugybė renginių yra savivaldybės biudžeto lėšų švaistymas, o ir patys renginiai jau nebėra kokybiški.

Pasak vicemerės Rūtos Cirtautaitės (*antra iš kairės*), šiemet Kultūros veiklos projektų programos ekspertų taryba kultūros veiklos projektams, rengiamiems ir įgyvendinamiems rajono kultūros centrų, iš viso skyrė 25 500 eurų. Kultūros centrų prašoma suma – per 67 tūkst. eurų. Suprantama, kultūros darbuotojai, negavę visos prašomos lėšų sumos, neretai būna nusivylę, nes tada lieka neįgyvendinami jų režisūriniai sumanymai.

Lėšos pirmiausia yra skiriamos valstybinių švenčių, valstybės paskelbtų metų minėjimų, tradicinių, tęstinių rajono renginių, profesionalaus meno sklaidos, originalių, novatoriškų idėjų ar ir remiamiems kitų fondų, programų projektams. Ekspertų taryba atsakingai svarsto, ar projektai, renginiai atitinka minėtus projektus, kiek yra vertingi, skiriamų lėšų kiekis priklauso ir nuo to, kiek logiška yra sąmata. Dalį renginių numatytų lėšų galima gauti iš kitų šaltinių bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis, dalį kultūros darbuotojai susirenka iš rėmėjų. Lėšų trūkumo problema ypač aktuali šiemet, nes pasikeitus valiutai labai šoktelėjo scenos, įgarsinimo, atlikėjų honorarų kainos. Labai svarbu, kad visus metų projektus vienytų kokia nors bendra tema ir idėja. Geriausiai visus savo projektus šiemet sekėsi sujungti Dovilų etninės kultūros centrui – jų bendras pavadinimas „Etnodovilai-2016. Nuo tradicijos iki tautiškumo“. Idėja – suvienyti vietos bendruomenes, skatinti jų kūrybines iniciatyvas ir sustiprinti bendruomenių vaidmenį plėtojant modernią prigimtinės kultūros raišką, populiarinant bendruomenes vienijančių meninio pobūdžio ekologinių, meninių ir patriotinių idėjų sklaidą, tausojant ir gražinant gimtąją

aplinką, akcentuojant gyvenamosios vietovės etnokultūrinį savitumą. Vienijanti tema – „Žemė, kurioje gyvenu“.

Žinoma, kai kurie renginiai gali būti išskirtiniai, nebūtinai jungtis į bendrą temą, pavyzdžiui, tradicine tapusi Gargždų obuolių fiesta arba šiemet ypatingas ir atskiras Kretingalės kultūros centro renginių ciklas „Viena šeima – viena tauta“, kurio tema „Lietuvos tarpukario kultūra“, akcentuojant prezidento Kazio Griniaus gimimo 150-ąsias metines. Tokie renginiai ar jų ciklai gauna atskirą finansavimą. Mero pavaduotojos R. Cirtautaitės teigimu, savivaldybėje yra svarstoma galimybė, kad kai kurie tradiciniai renginiai, tokie kaip valstybinių švenčių minėjimai, finansavimą gautų ne per konkursą, o tiesiog būtų skiriamos biudžeto tikslinės lėšos, nes tokio pobūdžio renginiai ir negali tarpusavyje konkuruoti.

„Šiemet jau įvyko daug prasmingų renginių, įdomiai, kūrybingai vyko valstybinių švenčių minėjimai. Reikia pasidžiaugti, kad tokio pobūdžio renginiai vis įvairesni, kokybiškesni, kad juose vis daugiau jaunimo, taip pat čia visuomet sukuriama erdvių ir pramogų vaikams, kad įsitraukia tautodailininkai su kaskart įdomesniais dirbiniais ir edukaciniais užsiėmimais“, – sakė mero pavaduotoja, Kultūros veiklos projektų vertinimo ekspertų tarybos pirmininkė R. Cirtautaitė.

BERŽŲ BIRŽĖS BIRŽAMS 600

KAROLINA BALTMISKĖ

Iškilmingo posėdžio, skirto 600-ajam Biržų gimtadieniui, dalyviai prie Radvilas menančios pilies

Rugpjūčio 5–6 d. Biržai minėjo 600-ąsias metines. „Ten, kur daugiau nei prieš 600 metų mūsų protėviai pirmąją biržę iškirto, per šimtmečius gražiausias ir slaniausias miestas užaugo“, – susirinkusiuosius į Pilies rūmų salėje vykstantį iškilmingą minėjimą pasveikino Biržų rajono meras Valdemaras Valkiūnas ir pabrėžė, kad kiekviena šventė yra biržiečių tapatybės sustiprinimas.

KELIONĖ LAIKO TĖKMĖJE

Šventė prasidėjo Pilies arsenalo salėje dr. Deimanto Karvelio knygos „Iš Radvilų istorijos: Biržų kunigaikštystė ir jos visuomenė 1547–1655 m.“ pristatymu ir tautodailininko Kęstučio Preidžiaus jubiliejinės parodos atidarymu Biržų krašto muziejaus „Sėla“ didžiojoje parodoje salėje.

Kitą dieną vyko iškilmingas rajono tarybos posėdis Pilies salėje. Į jį atvyko Biržų rajono garbės piliečiai, Seimo ir rajono tarybos nariai, kraštui nusipelnę žmonės. Posėdžio pradžioje mero pavaduotoja Irutė Varzienė priminė, kad šie metai Biržams svarbių sukakčių metai. „Lygiai prieš 600 metų – 1416 m. rugpjūčio mėnesį – pirmąsyk Biržų vardas buvo įrašytas istoriniame dokumente – vokiečių ordino Livonijos magistro laiške ordino prokuratoriui. Prieš 315 metų Biržų pilyje susitiko ir sutartį kartu prieš švedus kariauti pasirašė Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Augustas II ir Rusijos caras Petras I. Prieš 110 metų Biržuose surengtas pirmasis lietuviškas vakaras. Prieš 60 metų Biržuose pradėjo dirbti Lietuvos krepšinio legenda tapęs krepšinio treneris Vladas Garastas“, – datas vardijo mero pavaduotoja.

Muziejaus „Sėla“ direktoriaus pavaduotoja Edita Lansbergienė priminė Biržų vystymosi istoriją. Biržiečius sveikino Seimo Pirmininko pavaduotojas Algirdas Sysas, Seimo narys Aleksandras Zeltinis, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Raimundas Paliukas.

KRAŠTO TURTA – ŽMONĖS

Biržai – savo žmonėmis išsiskiriantis kraštas. Šventinė mugė šurmuliavo aplink šios žemės poeto Juliaus Janonio paminklą. Biržų apskrityje gimė rašytojai Balys Sruoga, Algimantas Zurbas, filmų kūrėjas, menininkas ir kuratorius, dažnai vadinamas amerikietiškojo avangardo kino krikštėviu, šiuo metu gyvenantis JAV Jonas Mekas, poetas Jonas Strielkūnas, skulptorius monumentalistas Konstantinas Bogdanas, pasaulio galiūnas Žydrūnas Savickas, šaudymo meistras, olimpietis, daugkartinis Europos ir pasaulio varžybų čempionas Vladas Turla, monsinjoras kunigas Kazimieras Vasiliauskas, pasaulinio garso mokslininkas, šilumos mainų tyrinėtojas, technikos mokslų daktaras Algirdas Žukauskas, Elzaso (Prancūzija) regiono Lietuvos draugijos viceprezidentė Janine Sophie Marie Valstakas-Kaspar, pedagogas, istorikas, ilgametis Biržų muziejaus direktorius Algimantas Baublys ir daugelis kitų.

ĮTEIKTA ANTANO MACIJAUSKO PREMIJA

Iškilmingame posėdyje įteikta Antano Macijausko premija. Šiais metais ji paskirta fotonoelių ciklo „Lietuvos šviesovaizdžiai“ kūrėjams, *Bernardinų.lt* žurnalistams ir projekto *Fragmentai.lt*

Įkopęs į Kirkilų apžvalgos bokštą pajunti krašto išskirtinumą

autoriams Vaivai Lanskoronskytei-Stanienei ir Ignui Staniui.

Iškilaus kovotojo už lietuvišką spaudą, publicisto ir leidėjo A. Macijausko (1874–1950) asmenybei įprasminti specialią premiją 2008 m. įsteigė Lietuvos žurnalistų sąjunga, Nacionalinė žurnalistų kūrėjų asociacija ir Biržų rajono savivaldybė. Premija skiriama žurnalistui už geriausius žurnalistikos darbus arba iniciatyvas, ugdančias pilietinį patriotizmą, nacionalinio pasididžiavimo jausmą, meilę valstybinei kalbai ir nacionalinei kultūrai. Premijos laureatui įteikiamas 600 eurų piniginis

prizas, Stasio Makaraičio sukurtas medalis ir diplomas.

Kaip teigė iškilmingame posėdyje dalyvavę Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius ir A. Macijausko konkurso komisijos pirmininkas Juozas Šalkauskas, šiemet konkursui buvo pateikti penki autoriai ir jų darbai. Finaliniame darbų vertinime nugalėjo fotonovelių ciklas „Lietuvos šviesovaizdžiai“. Premija įvertintos 2015 m. sukurtos fotonovelės apie dailininką, skulptorių Antaną Kmieliauską, dailininkę Jūratę Stauskaitę, aktorių Regimantą Adomaitį, aktorių, režisierių Valentimą Masalskį, filosofą Arvydą Šliogerį. Šiais metais jau sukurti darbai apie fotomenininką Remigijų Treigį, poetą Vladą Braziūną.

ŠVENTĖS AIDAI

Dar iki iškilmingo posėdžio biržiečiai ir svečiai išbandė jėgas tradiciniame maratone „Biržų kilometrai“. „Dėkingas verslininkui Andriui Kurganovui už populiarumo sulaukusią iniciatyvą“, – dėkodamas rajono verslininkams už pagalbą organizuojant miesto šventę kalbėjo rajono meras V. Valkiūnas. „Biržų duonos“ savininko iniciatyva maratonas rengiamas nuo 2014 metų. Pirmaisiais metais prie starto linijos stjo daugiau kaip 400, pernai arti 700, o šiemet per 600 dalyvių.

Mėgstantiems knygą šventę dovanojo rašytojas A. Zurba. Jis pristatė savo naują kūrinių „Aušrų miglos“. Biržų kultūros centro Boriso Dauguviečio teatro improvizacija paminėtas pirmasis lietuviškas vakaras Biržuose. Astravo dvare automobilių mylėtojų širdį glostė senovinės technikos klubo „Klasika“ surengta paroda „Nesenstanti klasika 2016“, į kurią susirinko apie šimtas dalyvių. Rajono kolektyvai išsirikiavo į šventines eitynes. Iki sekmadienio vakaro biržiečiai ir svečiai klausėsi koncertų ir kituose renginiuose, dalyvavo ekskursijose į Biržams svarbias vietas, grožėjosi apylinkėmis ir smegduobių ežerėliais iš Kirkių apžvalgos bokšto, keliavo alaus keliu. „Puoškime ir gražinkime mūsų Biržus taip, kad neaplankusiam mūsų didingo miesto galėtume ištarti, kaip buvęs ministeris biržėnas yra pasakęs: „Tamsta nesibuvęs Biržuose? O... tai tamsta niekur nesibuvęs... nieko matęs“, – apsilankyti Biržuose kviečia rajono meras V. Valkiūnas.

Verslininko A. Kurganovo iniciatyva maratono bėgimas Biržuose tampa tradicija

„O mes Biržuose jau buvome“, – sakė „vienuolės“ iš Latvijos

„BALTA VAKARIENĖ“ JONIŠKIO MINDAUGIUOSE

EDITA JONAITYTĖ

Vasaros sezoną pasaulis švenčia panirdamas į paplūdimio vakarėlius, organizuodamas motorinių valčių, jachtų lenktynes ar įspūdingais ugnies laužais pasitikdamas vidurvasarį. Yra dar viena šventė, kuri nepaiso valstybių sienų, simbolizuoja prasidėjusią vasarą ir jos nuostabų grožį – tai daugiausia žmonių suburiantis įspūdingasis piknikas „Balta vakarienė“ („Diner en Blanc“). Šios masinės iškylos krikštaitėvis – prancūzas Francois Pasquieras. Liepos pabaigoje balta spalva nusidažė Niujorkas, Vilnius, o rugpjūčio 6-ąją – Mindaugių kaimo (Joniškio r.) bendruomenės patalpos.

Mintis pasaulyje švenčiamą šventę surengti Mindaugiuose dar praėjusiais metais kilo bendruomenės narei Jolanei Petrikienei. Šiemet susirinko apie 60 baltai apsirengusių dalyvių. Kaip įprasta, per „Baltą vakarienę“ ant stalo, papuošto balta staltiese, puikavosi subtilūs užkandžiai. Bendruomenės pirmininkas Kostas Joniškis dėkojo šventės sumanytojams, bendruomenės aktyvui ir nariams už bendruomeniškumą stiprinančią šventę.

Maloniai kviečiame Lietuvos savivaldybių bendruomenes dalyvauti aštuntajame tarptautiniame Žuvienės virimo čempionate, kuris vyks Šilutės mažųjų laivų uoste rugsėjo 3 d.

Žuvienės virimo čempionato vyriausiojo šefo kreipimasis, taisyklės ir dalyvių anketa yra paskelbta Šilutės rajono savivaldybės interneto svetainės www.silute.lt nuorodoje „Aktualijos“. Registruotis prašome el. p. jurgita.skobiene@silute.lt iki rugsėjo 2 d.

Iki susitikimo Šilutėje!

Vytautas Laurinaitis, Šilutės rajono savivaldybės meras

„PIENO KELIAS“ ŽEMAITIJĄ SUJUNGĖ SU KUPIŠKIU – ATRASK JAU ŠIANDIEN

BARBORA GAUDUTĖ

Konferencijoje buvo galima išmokti net kastinį sukti

Liepos viduryje Rietavo turizmo ir verslo informacijos centras surengė konferenciją „Atrask jau šiandien“, kurioje buvo pristatytas turistinis maršrutas, sujungęs Rietavo savivaldybę, Plungės, Telšių ir Kupiškio rajonus į „Pieno kelią“.

Į konferenciją atvyko Seimo nariai Jurgis Razma, Stasys Šedbaras, Remigijus Žemaitaitis, Žemės ūkio ministerijos Kaimo plėtros departamento direktorė gauti Vilma Daugalienė, Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centro direktorė Lina Gumbrevičienė, Valstybinio turizmo departamento Vietinio turizmo poskyrio vyriausioji specialistė leva Druktenė, savivaldybių ir turizmo informacijos centrų atstovai ir projekto dalyviai. Rietavo Oginskių kultūros muziejaus direktorius Vytas Rutkauskas apžvelgė grafų Oginskių indėlį į Lietuvos kultūrą, pirmąją žemės ūkio mokyklą, žemės ūkio parodas. Žurnalistas Eugenijus Bunka pasidalijo daug kam negirdėta žemaičių istorija ir dar neatrastomis turizmo plėtros galimybėmis.

„Yra sukurtas Oginskių kelias. Populiarūs alaus, sūrio, vyno, žuvies keliai. 2011 metais mums gimė idėja sukurti pieno kelią. Idėja atrodo viliojanti, nes matėme galimybę skatinti vietos išteklius pagrįstą turizmo veiklą, plėsti vietos gamintojų gebėjimus ir kompetencijas, padėti jiems surasti naujų nišų rinkoje“, – projekto pradžią prisimena iniciatorė Rietavo turizmo ir verslo informacijos centro direktorė Laima Dockevičienė. Ji neslėpė, kad iš pradžių daug kas šią idėją vertino gan skeptiškai. Maršrutas „Pieno kelias“ gimė 2014–2015 m., įgyvendinus LEADER metodo finansuojamą projektą „Pieno kelias: nuo vietos gamintojo iki vartotojo“. Projektą įgyvendino Rietavo, Kupiškio, Plungės ir Telšių vietos veiklos grupės.

Į maršrutą „Pieno kelias“ įsitraukė daugiau kaip 30 dalyvių. Iš jų – dešimt ūkių, septynios viešosios, valstybinės arba savivaldybių įstaigos, penkios kaimo turizmo sodybos, keturi privataus verslo subjektai, trys bendruomenės, du kooperatyvai.

Penki maršruto objektai yra Kupiškio rajone, devyni – Plungės rajone, devyni – Rietavo savivaldybėje ir aštuoni – Telšių rajone.

„Keliaujant „Pieno keliu“ galima išmokti susukti kastinį, pasigaminti sūrį, pažinti regiono papročius, mokyti senujų amatų, įsiklau-

syti į gamtą ir prisiminti istoriją. Daugelį edukacinių programų lydi degustacijos – kai kam tai gali būti gastronominiai atradimai, kitiems grįžimas į vaikystę, atsimenant močiutės valgius ir juos lydintį jaukumą, – maršrutą pristato projekto iniciatorė. – Edukacines programas yra parengę 15 maršruto „Pieno kelias“ dalyvių. 14 jų tiesiai iš ūkių siūlo įsigyti natūralių kaimiškų produktų. Tiems, kas „Pieno kelyje“ kiek ilgiau užsibūna, siūloma nakvynė, pirtis su pieno procedūromis ir kitos smagios pramogos. Regioninio maisto amatų ūkis „Rupūžynė“ kasmet pakviečia į menininkų plenerus Tveruose ir Rietave, o paskutinį rugsėjo savaitgalį Rietave rengiama Mykoliniių mugė.“ Maršrutas „Pieno kelias“ suteikia lankytojams laisvės patiemis išsirinkti objektus, kuriuos jie norėtų aplankyti, su maršruto dalyviais aptarti apsilankymo tikslus ir programą. Tiems, kas nori konkretaus pasiūlymo, į pagalbą ateina visų keturių rajonų turizmo informacijos centrai.

Pirmieji turistai pakeliauti „Pieno keliu“ galėjo jau pernai, bet šios kelionės ir edukaciniai užsiėmimai buvo labiau skirti maršrutui viešinti ir populiarinti. 2016 m. Turizmo departamentas „Pieno kelią“ išrinko vienu įdomiausių turistinių maršrutų Lietuvoje. Valstybinio turizmo departamento atstovė I. Druktenė, apžvelgdama vietinio turizmo vystymosi tendencijas, pažymėjo, kad 2015 m. iš 2,5 mln. turistų vietiniai turistai sudarė beveik 46 proc. Tai, pasak jos, rodo dideles naujojo maršruto „Pieno kelias“ galimybes. Tad populiarumu jis gali nenusileisti nacionaliniams Žydų kultūros paveldo, Istorinių mineralinių miestų ir kurortinio paveldo ir Gintaro keliams.

„Maršrutas „Pieno kelias“ yra gyvas ir nuolat besikeičiantis organizmas – įsitraukia nauji dalyviai, siūlomos naujos paslaugos ir produktai“, – pabrėžia L. Dockevičienė.

„Pieno kelio“ iniciatorė L. Dockevičienė (centre) su pagalbininkais Rietavo turizmo ir verslo informacijos centro darbuotojais

Dalies produktų buvo galima paragauti konferencijos pabaigoje. Kupiškėnai iš Adomynės dvaro vaišino „pagrabinėmis“ bandelėmis, žemaičiai siūlė paragauti su įvairiomis žolelėmis ir pagal skirtingas receptūras pagamintų sūrių, pieno desertų ir kitų gardumynų. Rietaviškės šeimininkės mokė susukti kastinį ir sumušti sviestą. Čia pat veikiančioje mugėje buvo galima nusipirkti medaus, vietos ūkininkų iš įvairių sėklų išspausto aliejaus, mezginių ir kitų darbščių žmonių rankomis sukurtų grožybių. Rietavo žirgynas vėžindamas po parką priminė vietas, dar menančias kunigaikščius Oginskius.

Konferencijos pabaigoje buvo suteikta galimybė apsilankyti „Pieno kelio“ dalyvių Dalios ir Andriaus Mickyto paukščių ūkyje, apžiūrėti jų gausią naminių paukščių kolekciją ir paragauti jų kiaušinių.

„Maršrutas „Pieno kelias“ kai kuriems jo dalyviams jau įprastas darbas, naujokams – didelis iššūkis organizuojant savo veiklą ir paslaugas taip, kad jos neprarastų unikalumo ir kartu atitiktų formalius žinybų keliamus reikalavimus, kurie, deja, kartais yra nepagrįsti. Todėl „Pieno kelias“ kartu yra ir klasteris, kuris rūpinasi ne tik turizmo veiklų vystymu, bet ir kitais vietos gamintojams rūpimais klausimais, kaip produktų inovavimas, maisto sauga, paslaugų kokybė, objektų bendradarbiavimo skatinimas, vietos gamintojų tinklo vystymas“, – sako Rietavo turizmo ir verslo informacijos centro direktorė L. Dockevičienė.

Kupiškio rajono delegacija, vadovaujama mero pavaduotojo Aurimo Martinkos (kairėje), kviečia į Adomynės dvarą „pagrabiniių“ bandelių paragauti